

(מחזירין. 10)

האם פירושו "לא יחזיר" הוא. דהיינו שרק להחזיר את הקדירה [מכירה שאינה גרופה וקטומה] אסור בשבת, אבל לשהות, להשהות את הקדירה מערב שבת, משהין אף על פי שאינו גרופה מהגחלים, ואינו קטום, לא הניח אפר על הגחלים.

נמרא:

איבעיא להו, האי דאמרין "בגפת ובעצים, לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר",

ובטעם האיסור להחזיר מערב שבת, כתב הר"ן שהחשש הוא "מפני הרואים", ובפשטות הביאור הוא שאחרים אינם יודעים אם התבשיל רותח כבר, ויסברו שהוא מניח תבשיל צונן והוא מבשל לכתחילה בשבת. וצריך ביאור דאף ברותח גמור יש בו איסור בישול אם אינו מבושל כל צרכו. וכן להיפך אם התבשיל מבושל כל צרכו אין בו חשש בישול גם אם הוא צונן. וצריך לפרש שהחשש באמת הוא רק שמא יחתה, ואפילו ברותח שאין חשש חיתוי, יש לחוש לרואים שיבאו להניח תבשיל צונן ויכשלו בחיתוי בשבת.

הרא"ש כתב, שהאיסור להחזיר בערב שבת הוא משום שחששו שמא יבא להחזיר גם בשבת. אבל מצד שמא יחתה ומיחזי כמבשל לא חששו. והוסיף, שלפי זה אם התבשיל לא גמר להתבשל כל צרכו, מותר להחזירו בערב שבת, שכן לא יבא לעשות כן בשבת.

ונמצא, שלדברי התוס' דין החזרה האמור במשנה הוא בין במבושל כל צרכו ובין באינו מבושל, לבית שמאי אין מחזירין אפילו בגרופה, ולבית הלל רק באינה גרופה, ואפילו בערב שבת. ולדעת הרא"ש, איסור החזרה הוא רק במבושל כל צרכו, שאז אסור ערב שבת אטו שבת, אבל באינו מבושל כל צרכו בשבת אסור ובערב שבת מותר.

ולהלכה, הרמ"א [רנ"ג ב] הביא בשם תוס' הרא"ש וסמ"ג שסמוך לשבת באופן שאם יתן קדירה צוננת לא יוכל להרחיחה הרי דינו כשבת עצמה, ויש מקילין וכן המנהג, אבל טוב

ורבינו תם בספר הישר, נקט שחששו לשמא יחתה, וכן מבואר בתוס' לח ב ד"ה פינה. ולדבריו צריך לומר דאף שבחמין שהוחמו כל צרכן לא שייך חשש זה, מכל מקום החשש הוא שמא יבא להחזיר דברים שאינם חמין כל צרכן ויחתה בהם.

ויש לתלות בזה מחלוקת ראשונים נוספת, התוס' כאן, הרמב"ן [לז א] והר"ן [לז ב] נקטו שלדברי בית הלל אסור להחזיר לכירה שאינה גרופה אפילו תבשיל המצטמק ורע לו, וראייתם מהא דרבי אושעיא להלן [לח ב]. אבל הריטב"א [לז ב] נקט שמותר להחזיר. וכן כתב האגלי טל בשם התוס' ישנים. וע"ש שיישב את ראיית התוס'.

וביאור המחלוקת הוא, התוס' סברו שהאיסור הוא מצד "מיחזי כמבשל", ולפיכך גם במצטמק ורע לו הוא מיחזי כמבשל, אבל הריטב"א סבר שהחשש שמא יחתה, ובמצטמק ורע לו אין לחוש לכך.

10. רש"י כתב, שהנידון האם מותר להחזיר או לא הוא בשבת עצמה, כי יש בחזרה משום מיחזי כמבשל [לבית שמאי אפילו בגרופה, ולבית הלל באינה גרופה]. וכן מבואר בדבריו להלן [לח ב]. אבל בערב שבת מותר להחזיר לאש.

ובתוס' כתבו, שאסור להחזיר אפילו סמוך לשבת, ואפילו אם התבשיל רותח, אלא שאילו היה צונן לא היה יכול לרתוח גם כן אסור. וכ"כ הרשב"א.